

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	18 kor.
Negyedévre	4 "
Helyben hához hordva:	
Egész évre	20 kor.
Negyedévre	5 "
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	24 kor.
Negyedévre	6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
szombat utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására
vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, okt. 21.

A szentjobbi panama.

Sokat hangoztatják, hogy a falusi lakosságban nincs meg a kellő törvénytisztelet, nem viseltetik a községi ügyek vezetői iránt azzal a tisztelettel és bizalommal, amely szorosabbra fűzné őket.

Ennek, a közérdek szempontjából mindenestre hátrányos, visszás helyzetnek okát ha mélyebben kutatjuk, nem a jámbor falusi lakosság erkölcsi érzetének lazulásában, hanem abban találjuk, hogy azok, akikre a nép ügyeinek vezetése, gondozása bízva van, a legtöbbször nem igazi vezetői, hanem zsarnokai a népnek.

Nem általánosságban szólunk, de sajnos, hogy nem olyan ritka az olyan jegyző, bíró, aki mindenféle képtelen terhekkel sarcolja a gondjaira bízott szegény lakosságot s a keservesen kizsákmányolt és befizetett pénzt saját kényelmükre fecsérelik el s még ezen felül basáskodnak. Az ilyen jegyző, bíró, előjáró természetesen nem hogy nem áldás, hanem átok a községre s összevetve a sanyaru megélhetési viszonyokat a falusi nép fejletlen miveltégi fokával, alig lehet csodálkoznunk, ha a visszaélések, zsarolásokon elkeseredve, bűnözésre ingerül.

Tervbe van véve a közigazgatás egyszerűsítése, de a mily szükséges, hogy megvizsgáljuk a közigazgatást a sok felesleges sallangtól, talán még sürgősebb, hogy gondoskodjon az állam a szegény népet kiszípolozó pióczák kipusztításáról.

Ha a falusi nép a vezetésére, gondozására rendelt közigazgatási közegekben

humánus, igazságos, tisztakezü és becsületes előjárót fog látni, megadja a tiszteletet s a bizalmatlanság helyett szeretettel fordul felé.

Szentjobb községből egy küldöttség járt tegnap Nagyváradon az alispánnál, hogy orvoslást kérjenek hűtlen, bűnös előjárók ellen, akik az egész községet érzékenyen megkárosították.

Az esetről a következő értesítést vettük: Szentjobb községének jómódu lakossága valóságos zendülésben tört ki vasárnap jegyzője és bírója ellen, akik csak ügyyel-bajjal kerültek el, hogy a feldühödt lakosság meg nem linchelte.

Ezelőtt két évvel beruházásokra a község nevében az előjáróság 6500 frtot vett kölcsön Biharvármegye árvaszékétől. Előbb 15 évi részletekben akarták visszafizetni a kölcsönt, de azután akként egyeztek meg, hogy egy év alatt, bár keservesen, de visszafizetik a felvett összeget, hogy mielőbb szabaduljanak a teherrel.

Iván János községi bíró összehívására népgyűlést tartottak, amelyen felhatalmazták a község előjáróságát, hogy egy évre vesse ki közköltőben az egész 6500 frtot.

A község jegyzője az 1900. évre ki is vetett 228% közköltőt, amelynek jórészét be is fizette a lakosság.

Az 1901. évre újból 120% közköltőt vetett ki a jegyző a kölcsön visszafizetésére s ennek is beszédtek nagy részét.

A lakosság álmélkodni kezdett a két évi nagy adón, de nem tudván kiszámítani a befizetett összeget, megnyugodott.

A beszédett összegből pedig csak 2000 koronát fizettek be a vármegyéhez.

Biharmegye árvaszéke felszólította az előjáróságot, hogy mielőbb fizessen a község, mert különben árvereztetni fog.

A bíró uram erre ismét összehívta a község lakosait s előadta leplezetlenül a dolgot és végül odalyukadt ki a beszéde, hogy fizesse meg újra a lakosság a már egyszer beadott összeget.

Erre a nép felzudult s nagyon veszedelmes állást foglalt el a község háza előtt.

A jegyző eltávozott csakhamar kőbiztonságba, de a bírót megszorította a feldühödt nép. Egyszerűen kidobták a község házára s azt bezárva, a kulcsokat magukhoz vették.

Egy rögtönzött népgyűlésen izgatottan tárgyalták a dolgot s elhatározták, hogy deputációt küldenek be az alispánhoz. Addig is állandóan hat-hat ember áll őrt a bezárt község háza körül, nehogy a községi irodából valami irás elkallódjék.

Az öt tagu deputáció tegnap délelőtt tisztelettel Szunyogh Péter alispán urnál, Ludvig Jenő szent-jobbi postamester vezetésével.

A küldöttség vezetője szóval előadta a panaszt, majd átnyújtotta azt írásban is és végül átadta a község háza kulcsát is az alispánnak. Vizsgálóbiztost kérnek, aki a község összes ügyeit felülvizsgálja.

Szunyogh Péter alispán lekötelező szíves-séggel fogadta a küldöttséget. Megígérte, hogy a vizsgálatot megindítja s egyben felhívta őket, hogy a község háza kulcsait a főszolgabírónak adják át.

A küldöttség tegnap délután hazautazott.

Ez a sajnálatos eset szomorú tanúsága annak, hogy egyes helyeken milyen jó a közigazgatás.

A „TISZÁNTÚL” TARCZÁJA.

Mikor fáj egy asszonynak a kisujja?

Írta: Szabó Ilona.

Ez olyan kérdés, mit akadémiai pályázat alá lehetne bocsátani. Meg vagyok róla győződve: nem maradna meddő pályázat, seregestől érkezének a jelígs pályamunkák.

A természetudósok valamely rejtett fizikai erőt kutatnának; a kultúrtörténészek a XX. század legnagyobb kérdésének motivuma után buvárnak; a szépirodalom apostolai meg az érzelm-világot vennék bonczkés alá. De persze sikertelenül.

Az Akadémia által szárnyrabocsátott ezen nagyhorderejű kérdés lázba hozná az észszel dologozókat s még a laikus gondolkodó is ennek a megfajtésán tőprengene.

Hiába, eredményre senki sem jutna!

Mert: minként csak egy Kolumbus fedezhette fel Amerikát, csak egy Pithagoras csinálhatta meg az 6 logikus tételeit s csak egy Nagy Sándor oldhatta meg oly ügyesen a gordiusi csomót: — soroihatnék még elő a történelem, geografia, fizika stb.-ből több felfedezőt is, de mire jó a szószaporítás? — a találgatások zürzavaros kaoszában is csak egyetlen teremtetlélek megoldásának sikerülne győzelmesen föl-

ragyogni, mi mélyen gondolkodó agyában van jól elraktározva.

Ergó: mély meggyőződés, hogy a pályadíj az Akadémia záros fiókjában maradna időtlen időig; hacsak én nem menteném meg a reávarakozó örök nyugalomtól s a biztos örökséggyentől a sikertelen s az igazságtól mértékteldekre czammogó pályamunkákat, a titkok-titkát megfajtó pályaművemmel.

Azonban ismert nagyfoku szerénységem, nem engedne ily nagy hírnévre vetemednem azért nem is ajánlom föl a kérdést az Akadémiának; lemondok az utókor hálájáról, le a halhatatlanságról erszényduzzasztó pályadíjról. Meghúzódok továbbra is a magam kis csigaházában, a legédesebb csalogató-szókra sem dugva elő még csak fejemet se; nem óhajtván a nyilvánosság piacán ünnepeztetés és irigységektől széjjeltépetni.

Kedvenc virágom, az ibolyácska példáját továbbra is követve ismeretlenül elvonulva, egy rövid történetke keretében, az életből elvesze, élethű igazsággal fogom előadni a természet-tudományi, kultúrtörténeti s szépirodalmi szempontból oly nagyfontosságú kérdésre, immáron kérdőjellel embertársaimnak a halhatatlanságot biztosító megfajtást.

Az elején kezdem, hogy a végére érhessek. Mindannyiunk, kik valamely falut vagy

kisebb városkát tisztelni szoktunk becses látogatásunkkal, egyuttal szerencsések is lehetünk bizonyos látványosság gyanánt szerepelhetni. Mert ha a kisvárosi közérdek egy idegen alakot pillant meg dicső pátriájában: mint Barnum-csodát kíséri minden utain.

Nem csodálkozhatunk tehát azon, ha a főuton végigrobogó főszolgabírói hintó után sorba kinyíltak a virágos, fehérfüggönyös ablakok. A látványosság egy kis konsternációt szült: a kocsiban a járásbíró ült, mellette egy habfelhőből mosolygó bájos szökeség. Ez utóbbi is elég lett volna a megbámulásra, de maga az a csalhatatlan valóság, hogy a járásbíró élve, vidám, derült arczczal üljön a főbíró hintóján; az nagy szó! Ezért érdemes félig kihajolni az ablakon s futkosni egyikhez is másikkhoz is perorálni egy kicsit a nagy esemény felől. Sőt a doktorné nem sajnált egy nagyobb szabásu osonnát sem; kávé mellett jobban esik pertraktálni az ilyesmit, ha majd a főbíróék — s járásbíróék szalajtatott cseléd visszajön a puhatolás eredményével.

Világos: a járásbíró volt, ismeri mindenki. Az is világos, hogy a főbíró hintója volt, ott ült a bakon fényes argumentum gyanánt dőlczegen a nyalka hajdu; már pedig ennek jogos helye csak a gazdája kocsiján lehet.

Tehát összeér ég is föld: a járásbíró ugylátszik elismerte a főbíró elsőségét. Mert ezért

A régi püspöki rezidencia történetéből.

— Irta: Dr. Némethy Gyula. —

A kilencvenes évek elején a XVIII. század első felében újjászülített Váradnak három szerény emléke állott a Szent László-téren egymás közvetlen szomszédságában. A *Szent László templom*, mely 1723-ban már istenitisztelet helye volt¹ a néhány évvel később emelt *Szent László szobor*, végül a *regi püspöki székház*, vagyis a reáliskola épülete. 1893-ban a püspök és káptalan áldozatkészességéből új szobor készült, a régi Szent László elvonult a papnevelő intézet udvarára, melynek ódon épületéhez jobban illik, mint a Szent László-térre, most pedig 1901. október 21-én *tegnap*, belékezdtek az *egykori püspöki lak*, a későbbi reáliskola épületének *lebontásába*. A disztelen épület helyén fog emelkedni az *új városháza* s azért ha a régiségnek még fiatal, a mellett művészietlen épület bontását örömet nézzük is, tartozunk az emlékezetnek, a disztelen épület ékes multjának azzal, hogy néhány szóban följegyezzük, minő szerepet töltött az be Várad újjászülésének a török uralom után föltámadásának, egyszóval művelődésének történetében.

Csáky Miklós püspök volt ennek az egyszerű épületnek alkotója 1742² körül építette azt a földszintes fatornyos nagy kapuzatos épületet egyelőre rezidenciának. Egyelőre; mert, ha az előtte álló Szent László templom csak ideiglenes székesegyháznak épült,³ természetes dolog, hogy az épület is csak ideiglenes püspöki székháznak volt tervezve. Ugyanez időtájt épülhetett a régi papnevelő is, a mely a mai Csesztivó intézet helyén volt, a Körözs-utcán s melynek emlékét őrzi az a szép feszület a nevezett intézet és a Dudek sikátor sarkán.⁴

¹ Gánóczy Episcopi Varadinensis. Viennae Austriae. 1776. II. k. 395—396 lap Keresztury. Compendiaria descriptio fatorum et vicissitudinum almae dioecesis et Capituli Varad. Magno-Varadini 1806. II. 114—115 l.

² Keresztury. Compendiaria descriptio fatorum et vicissitudinum almae dioec. M. Varadiensis II. kötet 135. lap.

³ Bunyitay. A nagyvárad i. sz. székesegyház. Nagyvárad 1880. 14. lap.

⁴ Zimmermann. A nagyvárad i. sz. clerus érdemei. Nagyvárad 1864. 58. lap.

Egyébiránt az a földszintes teljes négyszöglet alkotó épület Várad akkori igényei szerint elég disztes volt. A homlokzat közepe táján erősen kiugró kapuzata, oszloppattal, tympanon oromzatával eléggé jelezte az épület monumentális jellegét. A kapuzattól jobbra 8 ablak, balra 5 ablak szélességű volt a homlokzata, az ablakokat jó két ablaknyi szélességű köz választván el egymástól. Később az épület tetejére a kapuzat fölé és mögé kis fatorny épült. E főhomlokzatnak megfelelő szélességű homlokzat nézett egyfelől a Körözs, másfelől a Német-utzára, míg a negyedik oldal más épületekkel érintkezett. Az épület nagy négyszögletes udvara nyílt folyosókkal volt körülvéve. A kispaczi homlokzat előtt kőkerítés emelkedett, hogy legalább a főhomlokzat ablakán ne lehessen belátni.¹

1742-től 1776-ig volt ez az épület a várad püspökök rezidenciája. 1776. augusztus 7-én t. i. az éjjelt már az új, fényes, most is fennálló palotában töltötte Patachich Adám báró, az ekkor már kalocsai érsekké kinevezett várad püspök. A régi rezidencia lakói tehát a következő püspökök voltak: Csáky Miklós (1737—1747.), Forgách Pál (1747—1757.) és Patachich Adám (1759—1776). Ez idő alatt egy alkalommal 1773-ban nagy tűz ütött ki a régi rezidenciában, mely kicsiny birtka, hogy romhalmazzá nem tette azt, amint azt Keresztury munkájában olvassuk. (Compendiaria descriptio fatorum et vicissitudinum almae dioec. M. Varad II. kötet 160. lap.) Patachich püspöksége lehetett különben a rezidencia fénykora, a mennyiben ez időtájt Ditters karmester vezetése alatt oratóriumokat, sőt operát is adtak elő benne. (Bunyitay Vincze: Drámai és operai előadások Nagyváradon a mult században 1893.)²

Ugyancsak Patachich Adám építhette a régi rezidencia mellett emelkedő, a Német-vagy Nagy-Teleki-utzára néző, szintén lebontandó egy emeletes, teljes négyzetet alkotó

¹ Különbben szegény öreg rezidencia bizony nagyon rászorult volna ilyen fölíratra:

Was steht ihr hier vor meinem Haus,
Und lasst die bösen Mäuler aus:
Ich hab's gebaut wie mir's gefällt.
Mich hat's gekostet mein gut Stück Geld.

² Továbbá: Náményi Lajos A várad színeszt története Nagyvárad, 1898. 12—18. lap.

épületet a már akkor fennállott *gymnázium* részére, amelyben a gymnázium egész 1780-ig maradt.¹

1780-tól kezdődik a régi rezidencia új rendeltetése. Ekkor költözött belé t. i. mind a *gymnázium*, mind pedig az ujonnan felállított *akadémia*, melynek 1788-ig csak *bölcsészeti kara* volt.² 1788-ban csatolta hozzá II. József császár a *jogi kart*. 1780-tól 1874-ig³ tehát csaknem egy századon át ócska épületünk gymnáziumnak és akadémiának, 1788-tól pedig jogakadémiának volt együttes helyisége. Ez a korszak adja az épület »életében« a legnagyobb időtartamot.

1874-ben fölépülvén a két iskola új, fényes palotája az Uri-utzán, a gymnázium és akadémia búcsút mondtak a régi rezidenciának. Helyükbe menten beköltözött a csak egy évvel előbb felállított *állami főreáliskola*. Még ez is szép rendeltetése volt az egykori rezidenciának. Annál inkább, mert nem bontották le keresztes fatornyát, hanem emlékezés okául, egykori katolikus és egyházi jellegének emlékeztetere meghagyták.⁴

Azonban Várad, Istennek hála, haladt ez idő alatt. A város két emeletes épületet emelt a reáliskola és polgári iskola részére, a Körösparton, az ezredévi emléktérrel szemben. És így a főreáliskola 1896-ban, a millennium esztendejében örömmel hagyta ott az alkalmatlan sötét ódon helyiséget, mely nem sokára a *törvénytársaknak* adott ideiglenes menhelyet.

Nem sokáig; annak is két emeletes, oszlopos palotát építettek ezalatt a Széchenyi-téren, egy év lefolyása alatt a régi Frimont palota helyén s így a rezidencia megszűnt a bekötött szemű istennő, Justitia tanyája lenni.

Es ez volt a vég kezdete. Es milyen végé! Ha még csak a mulás végzete lebegett volna a tisztos ódon épület felett. De *lakatosműhely*, *csipőgyár* vonult be a várad püspökök egy-

¹ Zimmermann i. m. 74. lap.

² Bozóky Alajos: A nagyvárad kir. akadémia százados multja. 1786—1888. 2. lap és a k.

³ Bozóky Alajos i. m. 167. 1681.

⁴ Bach Nándor. A nagyvárad állami főreáliskola története 1873—1895. A nevezett intézett 1896-iki értesítőjében a 3-ik laptól kezdve.

⁵ K. Nagy Sándor. Biharország II. kötet. Nagyvárad. 77—78. lap.

volt már ide s tova egy évtizede közöttük a rettenetes ellenségeskedés.

Egyidőben kerültek a járás székhelyére s egy vacsorán, ami olyanféle installáció s bankett számba ment, legelsőnek a főszolgabíró üdvözölte a helybeli és környékbeli ünneplő társaságot, toasztját ily szavakkal kezdvén:

— En, mint a járás új feje stb.

Ez a pár szó szegret ütött a jó humorú járásbíró fejébe a gondolta csinál belőle egy jó viccet. Másodiknak ő állott fel s hasonlóan kezdte dikcióját. A tüzesvérű fiatal főbíró dühbe jött, önérvényesen nekitámadva félbeszakítá a szónokot. Ez is dühös lett, hogy tréfája csütörtököt mondott s így mindjárt az első összejövetelelt eltört a barátság. Azután mindegyik komolyan belehecczelte magát a dologba s ropant vehemenciával védtek uraságukat.

Érthető volt tehát a konsternáció, mit ez a szokatlan látványosság okozott. Mi volt ennek az alapmotívuma, mi volt benne a mozgóerő? még a mindent megfőjtő patikáriusné sem tudta kitalálni. Annyi tény, hogy a véletlené az érdem. Volt valami hivatalos dolga benn a városban a járásbírónak. Dél fele elment sörözni, ott összetalálkozott az öreg Steniczi bácsival. (Ráder Konstantin volt az öreg, de mindenki Steniczinek hívta.) Messziről kiabált felé:

— Szeusz Gyurkám! (az »r« betűt mindig elnyelte) Zseniális gyerek vagy. Új ide melém, aztán beszéljessünk kicsinyet.

Német származású volt és sohse tudott megtanulni helyesen magyarul. Egy sluckerre lement a nagy kripli sör, az üres poharat odaütve az asztalhoz felkiáltott:

— B'ávó öcscsém! Most jut eszembe. Elga'd'ozod a lányomat ugye? Ne me'eszd ki szemed: menni aka' Balázsék, de én nem sze'etem engedni csak ugy maga.

— Also, Steniczi bácsi! — adta a jó példát Vass Gyuri.

— No ja, feilich! Az az asszony nem jön elébe, me't fél a hülestől, az u'at meg nem engedi, me't félti etwas von . . . — de már a többit beledörmögte sörhabba fűrosztott bajuszába.

Persze, hogy elgardirozta Vass Gyuri a szép leányt ezer örömmel. Kevésbé szépet is, hát még ilyet, mint a Steniczi bácsi Elszakája.

A vonatnál várta a leányt a főszolgabíró hintója; mit tehetett volna egyebet a járásbíró, ha már felcsapott gardedamnak, ki kell tartani az utolsó pillanatig: beült ő is a leány mellé.

Ott a kocsiiban aztán a szép leány varázsa felolvasztotta az évek óta magára oktroyált feszültséget. Kicsit bizarrnak tetsző gondolata támadt, de feltette magában; már csak e leányért is végrehajta.

Igy aztán, mikor a főszolgabírói lakás előtt a kocsi megállt, a hosszú idő óta elkerült háznak küszöbét egy bájos fiatal leánnyal lépte keresztül.

Ahogy benyitott az ebédlőbe, szokott fesztelen modorában üdvözölte a házgazdát.

— Szervusz Balázs! Szép leány vendéget hoztam, ezért csak megérdemlem, hogy szívesen láss baráti körödben, s ki ne dobj házadból.

— Ah, Isten hozott Gyurkám, te megtért bárányka! — viszonzta az üdvözlést meleg öleléssel a főbíró.

A szíves szavak rózsaszirma lassankint elfődté aztán a sok évi ellenségeskedést jó mélyen, örökre.

Mikor bejött Herczeghné, egy magas, szertartásos komolyságu hirtelen szőke asszony, olyan nyájasan, amlyet csak spanyol elquetje megengedett, fogadta rég nem látott vendégét.

S mikor behantolták a multak sirját, az eddig kettévált társaság is újból összeforr, mint két tüzes ajak egy édes békecsók alatt. A vidám összejövetelek napirenden voltak, ma itt holnap, ott s így tovább. Az ilyesmi üzi el a kisvárosi élet egyhangúságát, unalmát.

És észre sem vették, mily ügyesen hódított mind nagyobb tért szívőkben a főbíróné rokónak: Ráder Elzának bájos arczocskája. Az egész városka szeretete övezte jó lelkét, kedves szépséget s ez csupán unokánövérében: a fenséges asszonyban ébresztett nem csekély irigységet.

(Vége köv.)

kori rezidenciájába! Habent sua fata domus! Ugyan kinek lenne kedve nyújtani az ilyen szomorú örökséget?

Igy hát örömmel nézi minden váradi, hogy a romlás munkája véget vet a szégyenletes, méltatlan aggságnak. Bizony az öreg rezidencia sehogy se illett már, akárki lakozott volna benne, a Szent László-térre. Szégyen volt a kilenczvenes évek alatt annyira föllendült város látképének. A cipőgyár czégtáblájával meg éppen bántotta az izlést, no meg a kegyeletet, amely inkább kívánja a teljes pusztulást, mint az ilyen súlyedést. Fájdalmas tény, de tény, hogy Váradnak nincs műemléke, legdicsőségesebb multjából egyetlen műemléke sem, a mely nagyságát, egykori dicsőségét hirdesse. Legyen tehát e dicsőséges mult hirdetője egy fényes új palota, melynek disztermében Bihari Sándor képe a művészet hatalmával fogja fölidézni emlékünke azt, hogy Várad egykor fejedelmeknek volt találkozó helye, egy egész nemzet búcsujáró szentélye, szemefénye.

A pénzügyminiszterium válsága.

Egyik esti lap írja a következő politikai hírt:

Dr. Lukács László pénzügyminiszter ur még a választások előtt beadta lemondását, de a miniszterelnök ur a lemondást kereken visszautasította. A pénzügyminiszter akkor megnyugodott a visszautasításban.

Azóta beállott a vizsály a kereskedelmi miniszter beruházásai tárgyában és bekövetkezett a pénzügyminiszter ur laszavaztatása a minisztertanácsban, mire dr. Lukács megújította lemondási kérvényét.

A miniszterelnök most sem akarta elfogadni a lemondását, de Lukács eddigelé nem engedett s így Széll kénytelen volt új pénzügyminiszter után nézni, de nem talált.

A miniszterelnök első sorban Horánszky Nándort kínálta meg a pénzügyminiszteri tárczával, de Horánszky kereken kijelentette, hogy csak a belügyminiszterséget vállalja és inkább lemond jövődő miniszterségéről, sem hogy más tárczát vállaljon. Ezután a refirs után a miniszterelnök Hieronymi Károlyt vette kombinációba de a párt többsége nem tartotta szerencsésnek a választást. Ajánlották a miniszterelnöknek Tisza Istvánt is, másokat is, de egyik jelölttel sem lehetett reusszálni; vagy a jelölt, vagy a párt nem akart. Szóval, a miniszterelnök nem talált megfelelő jelöltet a pénzügyminiszterségre. E ért elhatározta, hogy igyekszik Lukács Lászlót kapacitálni a lemondás visszavételére; ha pedig ez nem sikerül, ő maga átveszi a pénzügyi tárczát ideiglenesen és Horánszky Nándort kinevezeti belügyminiszternek.

Eddig van ma. A végleges elintézésről már legközelebb fogunk hírt adhatni.

Roosevelt és a búrok.

A »Berliner Tageblatt« jelenti Washingtonból, hogy Krüger ottani képviselője, Obeirne ezredes tegnap kihallgatáson volt Roosevelt elnöknel. Az elnök kijelentette, hogy a mostani politikai konstelláció mellett semmit sem tehet a búrokért. Obeirne ezredes ezután Hay külügyminisztert látogatta meg, a kit legalább arra akart rábírní, hogy az Egyesült-Államok kormányja intezzen körjegyzéket a hatalmakhoz, a melyben a háboru befejezésére való akció kezdeményezését sürgetné. Hay külügyminiszter ezt is lehetetlennek mondotta, úgy hogy a búrok most már csakis fegyvereik szerencsésjétől várhatják sorsuk jobbrafordulását.

A soproni bank bukása.

A soproni bank négy milliós sikkasztója vasárnap öngyilkos lett, a revolvért állítólag saját felesége adta kezébe.

A szenzációs bankbukásról és az igazgató öngyilkosságáról a legújabb távirati értesítések a következők:

Sopron, október 21. A soproni építő- és földhitelbank eltűnt igazgatóját, Schladerer Alfrédet vasárnap délután 4 órakor nyaralója mellett, a közeli erdőben, holtan találták. Schladerer Alfréd agyonlőtte magát. A revolver mellette hevert; egy golyó hiányzott belőle, amelytyel jobb halántékon lötte magát. Teste már felozlásnak indult. Pénzt vagy iratokat nem találtak nála.

Tegnap este Schladerer lakásán házkutatást tartottak, és ez alkalommal a felesége bevallotta, hogy mikor férje elbúcsuzott tőle, ő nyomta Schladerer kezébe a revolvért.

A szenzációs öngyilkosságot városzerte nagy izgatottsággal tárgyalják.

Sopron, okt. 21 Az izgalom ma még magasabb fokra hágott, mint a mekkora tegnap volt. Az óriási sikkasztás híre elért már a legszélsőbb sopronmegyei falvakba is és hetedhét határból vonattal, kocsival Sopron felé igyekeznek a megriadt emberek. Olyan a város képe, hogy az idegen, a ki oda vetődne, valamely végzetes nemzeti szerencsétlenséget sejtene. Az utcák hosszában, a széles térségeken emberek nyüzsgönek, az arcuk, a szemük, nyugtalan mozdulatuk ijedtségről beszél, a vigasság teljesen beszünt, zene nem szól, a szokásos őszi mulatságokat sem tartják meg. A lakosság nagy száma ezenközben gyarapodik. A megérkező vonatok mindig új és új csapatokat hoznak, van köztük pór, szatócs, iparos és uri fajta, mind a pénzt keresi és miután felvilágosítják, mind a pénzt siratja.

A megkárosodott emberek özönével jelentik be az építőbank csődtömegmondokánál követeléseiket, de szomorú valóság, hogy a legtöbb ember pénze odaveszett.

Széchenyi Emil gróf főispán Budapestre utazott, hogy jelentést tegyen az esetről és esetleg megtalálja azokat a módokat, a melyekkel segíteni lehetne. Széchenyi Kálmán gróf viszont ma délben Sopronba érkezett, hogy itt próbálkozzék megmenteni azt, amit még lehet.

Nagyvárad városkölségvetése.

— A pénzügyi szakkbizottság előtt. —

Nagyvárad város jövő évi kölségvetését tegnap délután tárgyalta a pénzügyi szakosztály. A 2%-os pótdóemelés szép számmal hozta össze a bizottság tagjait.

Már az általános vitánál kifejezésre jutott az az általános akarat, hogy a tervezett pótdóemelést minden körülmények között törölni fogják.

A bizottság tegnap nem fejezte be a tárgyalást s újabb ülésen folytatják a kölségvetés egyes tételének elbírálását.

Rimler Károly h. polgármester elnökolt; jelen voltak: dr. Hoványi Géza, Bordé Ferencz, Komlóssy József, Dús László, Mihelyi Adolf, Markbreit Sándor, Milibák József, dr. Moskovits József, Beczkay Lajos, Busch Dávid, Ternyei Antal, Gerő Armin, Darvassy Lajos, Ragány János, Reisman Mór, Kunz Gusztáv, dr. Várady Zsigmond és Szűts Dezső jegyző.

Az 1902. évre a főszámvevő által összeállított kölségvetést Bordé Ferencz tanácsnok általánosságban elfogadásra ajánlotta.

Mihelyi Adolf roszalja, hogy a tavalyi 10%-os közkölsémemelés után most ismét 2%-os emelést szavazzanak meg. Mindent elkövet, hogy ez töröltessék. Megnyugtatóst kér arra, hogy az állam adja-e most is az eddigi 14.000 korona államsegélyt a községi iskolák fenntartására.

Rimler Károly kijelenti, hogy kérték az államsegély felemelését, de ezt megtagadta a miniszter. A régi segélyt azonban tovább is adja a miniszter.

Ternyei Antal bár fontosnak tartja az iskolákat, az építést most mégis elhalasztandónak véli. Rövid idő mulva, ha a pénzügyi viszonyok változnak, nagyobb kölcsönt kell a városnak felvenni a mostani kölcsön convertálása és a szükségletek fedezésére. Az iskolák építését legalább egy évre halaszták el.

Ragány János és Rimler Károly szolgáltak felvilágosítással, a mely után általánosságban elfogadták a kölségelőirányzatot.

A részletes tárgyalás.

A kiadási rovat első tételénél (Személyzet illetményei: 361.248 korona.) Gerő Armin indítványozta, hogy a 90 rendőri létszámban az eddigi 4 altiszt helyett 9 altisztet alkalmazzanak, a közbiztonság és a rendőr legénység színvonalának emelése szempontjából. Az ezáltal előálló 828 korona több kiadás fedezetet talál a személyváltozások folytán előálló megtakarításokból.

Többek hozzászólása után elfogadták Gerő Armin indítványát akként, hogy előterjesztést tesznek az altiszt állások szervezése iránt a közgyűléshez. A költséget a megtakarításokból fedezik. A következő évben, ha ez nem lenne elég, az előre nem látottak rovatából nyer ezen többkiadás fedezetet.

A főorvos által proponált 3 szülésznői áliás rendszeresítését elejtették.

Dr. Várady Zsigmond mélyen megindulva látja a folytonos személyszaporitást s kéri a tanácsot, hogy tekintsen az adózó polgárookra is.

Különben a személyzet illetményeinek tételét változatlanul elfogadták.

A »szegődményesek ruházata és melékilletményeit« (13736 korona 78 fillér) változatlanul elfogadták.

A kövezetvám-alap főrovatnál a kis-kut-utcai vámház építését mellőzik s így a vámbódék tételéből 3500 koronát törültek.

Napszámokra 3000 korona helyett 4000 koronát, új burkolásokra a 43161 kor. 17 fillért 1150 koronával emelték, míg az utca-locsolás tételét 4000-ról 5000-re emelték fel.

Dr. Várady Zsigmond azt kívánta, hogy a középületek javítását előzetesen jelentse be a tanács.

Rimler Károly és Komlóssy József hozzászólása után mellőzték.

Sok szó esett a kövezés tételénél. Elvben elfogadták, hogy egy nagyobb kölsönből az összes kövezetlen utcákat kiburkolják.

A Nagypiacz-tér fenntartása, a mértékhi-lesítés, az átkelő katonai beszállásolás, az egészségügy tételét változatlanul fogadták el.

A tanügy tételénél Ragány János kifogásolta, hogy a községi iskoláknál alkalmazott tanítók nincsenek kellőleg, heti 30 órában igénybe véve. Ha ezt betartanák, 7 tanerővel kevesebb kellene.

A zeneiskola elnöksége az eddigi 700 korona segély helyett 2000 koronát kér. Az eddigi segélyt megszavazták.

A népkönyvtárak segélyét 50 koronáról 100 koronára emelték.

A kölségvetés tárgyalását folytatják.

Régészeti és történelmi muzeum. (Schlauch-park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 8-5 10 krért. Kedden és csütörtökön d. u. 5 óráig 20 krért. Más időben 50 kr.

UJDONSAGOK.

Aulich Henrik. Br. Karg János.

Egyik távozik, másik jön.

A nagyvárad 37. gyalogezred parancsnokságában történik a változás. Aulich Henrik ezredes, az eddigi parancsnokot ő felsége a király a 11. gyalogdandár parancsnokává nevezte ki s így eltávozik tőlünk Grácba, a 11. gyalogdandár székhelyére. Helyette bebenburgi Karg János báró ezredes lesz házi ezredünk parancsnoka.

A mennyire örvend Nagyvárad közönsége az Aulich ezredesért kitüntetésnek, annyira sajnálja is távozását. Jól tudjuk, hogy ez a kinevezés nemsokára rangemelkedéssel is fog járni s Aulich ezredes a tábornoki karba jut fel. De nem lehet tagadni, hogy távozásával mégis ür támad Nagyvárad társadalmában.

Katona, minden ízében katona Aulichdandárnok. Szigorúan megköveteli a fegyelmet, a rendet, a katonaságot. Ilve, hogy a ki katona, legyen testestől-lelekestül katona. Es a ki ezt az elvét követi, azt tudja méltányolni és jutalmazni is. Ezért alantasai tudták, hogy a szigor alatt igazságos gondolkodás van s teljes bizalommal ragaszkodtak hozzá.

Nagyvárad városa esztetikai szempontból tartozik köszönettel Aulich Henriknek. Az ő gondolata volt, hogy a várat körülvevő és évekig elhanyagoltan maradt, gazos sánczárkot valahogyan rendbe hozassa. Es rendbe hozatta annyira, hogy az előbbi szemétfészek helyén ma egyik oldalon park van kitűnő tennis-pályával, két oldalt kisebb gyakorló-terek területnek el, egyik oldalon pedig minden századnak külön veteményes kertje fekszik. Hogy micsoda munka volt ezt az árkot rendbe hozni, elég annyit fölemlitenünk, hogy a konyhakertek terén hatalmas mocsár volt, a melyet egy méternyire feltöltött földdel kellett kitölteni.

Van tehát elég ok Aulich Henrik távozását sajnálnunk. Új magas állásán nagyvárad ismerőseinek és tisztelőinek szerencsekívánata kíséri.

Utódja Karg János báró ezredes hosszabb idő óta van már ezredünkél s eddigi szolgálata kezesség arra, hogy Aulichnak méltó utódja lesz.

Ezzel együtt említjük fel, hogy ugyancsak a hivatalos lap legutóbbi száma ad hirt egy harmadik katonai ismerőstünkért kitüntetésről is. Ő felsége a király u. i. Pokorny Hermann lovassági tábornokot, kassai hadtestparancsnokot a 25. (losonci) gyalogezred tulajdonosává nevezte ki.

TAJÉKOZTATO.

Október 22. Városi jogügyi szakbizottsági ülés d. u. 4 órákor.

Október 23. Képviselőválasztás Székelyhidon.
Október 26. Választmányi ülés a Szt. László-intézetben.
Október 30. Rendkívüli megyegyűlés d. e. 10 órákor.
November 19. Az Erzsébet leányárvaház zászlószentelési ünnepélye.

* **Királyi kihallgatás.** A király tegnap délelőtt tíz órákor általános kihallgatást adott, a melyen megjelentek: *Vaszary* Kolos bibornok-hercegprimás, *Galgóczy* Antal tábornok-nagy, *Gromon* Dezső államtitkár, *Czorda* Bódog, a királyi kuria nyugalmazott másodelnöke, valóságos belső titkos tanácsosok, továbbá Bolla

Kálmán nyugalmazott tábornok-nagy, Klobucsár Vilmos altábornok-nagy, gróf dr. Potocki Endre tarlományi marsall, gróf Brandis Ottó követ, gróf Csáky Károly püspök, báró Vojnich István nyugalmazott főispán, gróf Hadik Béla főispán, gróf Csáky Lajos országgyűlési képviselő, Hajós József és gróf Sieniński-Levicki Szaniszló császári és királyi kamarások, báró Zech Arnold vezérőrnagy, lovag Neuler József sorhajókapitány, Seibl Godofréd, Weitenweber Ede és Jäger Albert ezredesek, Matie Henrik alezredes, Borosnyay Oszkár miniszteri tanácsos, Csiky Lajos jogakadémiai dékán, dr. Bókay János egyetemi tanár, dr. Stöhr. Antal premontrai kanonok, Fellért Károly, posta- és táviridalgazgató, Szájbély Kálmán, államvasuti helyettes igazgató, Borzsay Gyula, nyugalmazott törvényszéki bíró, dr. Kronecker József ügyvéd, Kedves István pénzügyigazgató és Seefehlner Gyula királyi tanácsosok, dr. Schreiber Lajos miniszteri segédtitkár, dr. Kazinczy Gyula kir. közjegyző, Wein Károly gyáros, Prager Gyula, a giro- és pénztáregylet igazgatója. A megjelenetek közt Benyovszky Erzsébet földbirtokos neje is ott volt, a kinek görcsönyi kastélyában a király az őszi hadgyakorlatok alkalmával szállva volt s a kinek a király emlékül értékes karpereczet küldött; továbbá együttesen fogadta ő felsége a kitüntetett tengerésziszteket: a Kinából hazaérkezett Kottovitz Guidó, lovag Vinterhalder Tivadar, Indrák János, Kollár József sorhajóhadnagyokat és Steiner Ernő sorhajózászlóst. A király ma délután visszatér Gödöllőre.

* **Jogügyi ülés.** Nagyvárad város jogügyi szakbizottsága ma, kedden, október hó 22-én délután 4 órákor több közérdekű, fontos ügyben ülést tart a városi főügyész hivatalos helyiségében.

* **A megyei tisztviselők fizetése.** Szabvármegye törvényhatósága feliratot intézett a képviselőházhoz és a kormányhoz, a megyei tisztviselők fizetésének emelése iránt. Ezen átiratot pártolás végett Biharvármegyéhez is megküldötte. Alig hisszük, hogy lesz valami eredménye az átiratnak, mert Biharvármegye az elmúlt évben emelte némileg a tisztviselők fizetését.

* **Temetés.** Tegnap délután helyezték nagy részvét mellett örök nyugalomra Tóth Erzsikét, Tóth Miklós közokmányi ellenőr leányát. A gyászszertartást Grócz Béla prépost-kanonok végezte segédlettel. — A koporsót az ismerősöknek és az elhunyt barátainak koszorúi borították be, melyek közül kivált egy hatalmas pálmakoszoru — a vőlegény utolsó tödvözlete.

* **A keresk. és iparkamara elnökei.** A kereskedelemügyi miniszter Huzella Gyulának a nagyvárad keresk. és iparkamara elnökévé, Reismann Mórnak és Bertsey Györgynek pedig ugyanezen kama alelnökeivé történt választását megerősítette.

* **A drusza turpissága.** Folyó hó 9-én a *Jelzőlog és Hitelbanktól Kovács Sándor* hegyköz-száldobágyi lakos birtokára 400 korona kölcsönt vett fel, a melyből 200 koronát mindjárt magához vett, hogy szükségleteit beszerezze, a többi posta útján kérte címére megküldeni. Várta a pénzt Kovács Sándor gazda, de mikor eltelt egy hét, majd két hete, elment kérdezősködni a postára, hol igenis tudomására hozták azt, hogy Kovács Sándor csavargó vette fel a 161 koronát, a mely a legnagyobb valószínűség szerint az övé volt s a pénz felvétele után Váradra ment be. A pénzen gyűrűket, órát, forgópisztolyt vásárolt és a la-czikonyhákban mulatott. Itten akadt rá Kovács gazda tegnap délelőtt. Kovács csavargó kezdetben beismert mindent, de, hogy nagyon vallatták, revolvert rántott. Lefegyverezték azonban idejekorán, a rendőrségre kísérték, a honnan ügye az ügyészséghez lesz áttéve.

* **A Magyar Szó és Szent László szobra.** Tisztában voltunk mi rég ennek a szeretetreméltó lapnak tárgyilagosságával, amelynek különben egyik helyi lapunk nem kevésbé buzgó szócsöve vagy inkább utánnymotatója és kioldozója; de, amit az okt. 20-iki számban publikál, az mégis több, mint amire el voltunk készülve. Ime a második lapon »A főpapok hála-ja«, a harmadik lapon: »A szerzetes invázió: egy egy támadó cikk diszes fölrata. Már nem is nulla dies sine linea, hanem nulla pagina sine calumnia. Mert hogy megint kalumnia, rágalom az, amit támadás alakjában önt, alig szükséges rondonunk. Csak az elsőre reflektálunk, mert ennek egy része nekünk szól. A cikk elején nekiront az egeri klérusnak, hogy miért gyűjt Dobó szobrára, miért nem állítja fel azt egymaga. Azután megbotránczik azon, hogy eddig még nem volt szobra Dobónak, sőt azt mondja, hogy sirja is romokban hever. Mi 1899-ben jártunk Egerben, de Dobó sirját fekvő szobrával együtt tisztességes állapotban találtuk, de láttuk is, a páratlanul fényes egyházi és kulturális épületekben, hogy mit alkotott az egyház Egerben, a többi közt a megrágalmazott Pyrker is. De térjünk Nagyváradra. »Hát Szent Lászlónak van-e már szobra Váradon? A kispiacon ott disztelenkedik valami izléstelen alkotmány, művészi értékére épen olyan, mint azok a Szent Andrások és Szent Jánosok, a melyekkel minden faluvégen találkozunk.« Csak rajta, *Inczedy* László ur. Calumniare audacter, semper aliquid haeret. Azt azonban jegyezze meg, hogy amely művész alkotta a váradai új Szent László-szobrot, ugyanazzal készítetteti ő felsége Hunyadi János szobrát — Tóth Istvánal. Hogy pedig mire költik a főpapok a rengeteg jövedelmet, azt, ha utána nézne lelkiismeretesen, megtudhatná. Pl. nálunk Váradon is alig van kulturális intézmény amely nem nagyrésztben egyházi vagyonból alakult volna. Különben pedig ehhez a M. Szónak és írójának van legkisebb köze. Inczedynek csak egy mentése lehet, ha ő a régi szoborról értette volna, amit irt; de ez meg azt mutatná, hogy Inczedy 10 esztendővel elmaradt a világtól.

* **Hadmentességi adólajstrom közszemlén.** A magy. kir. pénzügyigazgatóság érvényesítésével ellátott 1901. évre szóló hadmentességi díj kivetési lajstromok az 1883. évi 44. t.-cz. értelmében 8 napi közszemlére folyó hó 22-től 29-ig bezárólag a városi adóhivatal 1-ső számú szobájában azon figyelmeztetéssel tételnek ki, miszerint azt az érdekeltek megtekinthetik és hadmentességi díjuk elleni netaláni felszólamlásukat Nagyvárad város közigazgatási bizottságához 15 nap alatt benyújthatják. Nagyvárad, 1901. évi okt. hó 20-án. *Bordé* Ferencz, tanácsnok.

* **A mentőegyesület felállítása.** A mentőegyesület eszméjét az elmúlt tavasszal örömmel fogadta ugy a hatóság, mint a város közönsége. Az eljárás meg is indult egy ilyen mentőegyesületnek a városi tűzoltóság és rendőrség igénybevételével leendő szervezése iránt. Jóllehet, hogy a humanus eszmét a város kereszt-egyesület nagyváradai fiókjá is felkarolta s kieszközölte az országos központtól, hogy a fiók a kezei között levő összegből szerezzék le a mentőegyesület felszerelését, az ügy mégis valahol megrekedt, éppen a város kereszt-egyesületnél. Az ügy fontossága pedig kívánatosá teszi, hogy sokáig ne késsen a város a mentőegyesület létesítésével.

* **Megugrott betörő.** Szakács Sándor notórius csirkefogó utóbb tökéletesítette magát a gazemberségben s felcspolt betörőnek. Néhány ilyen betörési művelet sikerült is a vállalkozó szellemű jómádárnak s aztán odébb állott. Most országon körözik.

* **Templomünnep Csorváson.** Vasárnap ünnepelték Csorvás község hívei templomuk védőszentjének ünnepét. A diszes templom, melyet csak tavaly áldott meg **Grócz Béla** volt Csorvási lelkész, jelenleg nagyváradi kanonok, a borus idő dacára is tömve volt egy helybeli, mint a szomszédos községekből összegyűlt ájtatoskodókkal. Az ünnepi szent misét **Kozma Gusztáv** lelkész végezte, a szent beszédet pedig **Némethy József** békéscsabai káplán tartotta. Délben a vendégszerető plebános asztalánál volt összegyűlve a község és környék intelligentiája, kik a késő esti órákig a legvidámabb hangulatban maradtak együtt.

* **Windisch-Graetz Ottó herceg ősei.** Az Uj Idők legutolsó számában Michaelovits István közli Erzsike főhercegnő jegyesének családfáját. A már ismert részleteken kívül érdekes a leszármaztatás következő összeállítás, mely igazolja, hogy a Windisch-Graetz hercegi család a legtöbb uralkodó családdal vérségi összeköttetésben áll. Ottó herceg származását úgy anyai, mint atyai ágon levezetheti a Habsburgoktól is. Windisch-Graetz Ottó herceg anyja Oettingen-Oettingen Kamilla hercegnő egyenes leszármazottja Oettingen VIII-ik Lajosnak († 1346), és nejének Habsburg Bonának († 1328). I. Albrecht osztrák herceg leányának, Habsburg Rudolf unokájának. Atyai ágon a következőképpen származik a Habsburgoktól:

HABSBURG I. RUDOLF
(Hohenberg Gertrud)

AGNES † 1322
(szász II. Albert † 1298)

I. RUDOLF szász választófejedelem † 1331
(Lindau Agnes)

BEATRIX
(II. Albert anhalti fejedelem † 1362)

I. JANOS † 1382
(Henneberg Erzsébet)

ZSIGMOND † 1405

ERZSÉBET
(Mannsfeld Albert † 1416)

MANNSELD GÜNTHER † 1472

ALBERT † 1484

ERNŐ † 1530
(Solms Dorottya † 1518)

FÜLÖP † 1546

BRUNO † 1615
(Barby Krisztina † 1605)

FARKAS † 1638

ZSÓFIA
(Ditrichstein Miksa herceg)

MARGIT
(Montecuccoli Raymund herceg)

ERNESZTINA
(Kevenhüller Ferencz Kristóf)

LAJOS ANDRAS † 1744
(Lamberg Mária)

MARIA ANTONIA
(Windisch-Graetz Lipót Károly gróf.)

WINDISCH-GRAETZ JÓZSEF MIKLÓS † 1802
(Erdődy Jozefin grófné † 1777)

WINDISCH-GRAETZ WERIANDT herceg † 1867
(Lobkovitz Eleonora hercegnő † 1876)

WINDISCH-GRAETZ ERNŐ herceg
(Oettingen-Oettingen Kamilla hercegnő † 1888)

WINDISCH-GRAETZ OTTÓ herceg.

Windisch-Graetz Ottó herceg származása a Henneberg, Mannsfeld, Solma és az Oettingen-családokkal való vérségi összeköttetés révén az Arpádok és a Premyslidáktól is többszörösen levezethető. Ottó herceg ősei között több magyar főurat is találunk. Dédapjának Windisch-Graetz József Miklós grófnak házassága révén rokonságban van az Erdődy grófokkal, míg anyja Oettingen-Oettingen Kamilla grófné révén vérségi összeköttetésbe jutott a Károlyiakkal is. Károlyi József ugyanis dédtyja volt Oettingen-Oettingen Kamilla grófnőnek.

* **Rendkívüli megyegyűlés.** Biharvármegye törvényhatósági bizottsága e hó végén, október 30 án délelőtt 10 órakor rendkívüli közgyűlést tart, a melyen az igazoló választmány jelentését tárgyalják az október 9-én megejtett megyebizottsági tagok választásáról.

* **Esküvők.** Száhlender Margitnak, a nagyváradi leányvilág egyik kedves, bájos és nagyműveltségű tagjának, Száhlender Károly vasuti igazgató leányának tegnap d. e. esküvőt örök hitűséget dr. **Thury** Endre kir. albiró. — Endrődön egyik legtekintélyesebb fiatal birtokos, **Kalmár** Imre tegnap d. u. tartotta esküvőjét **Uhrin** Esztikével, a nagybirtokos Uhrincsalád becézett kedvencével. Az esküvőn nemcsak Endrődön, hanem az egész vidékről számosan voltak jelen.

* **A nyugdíjalap költségvetése.** Nagyvárad város nyugdíjbizottsága tegnap délután tárgyalta a nyugdíjalap 1902. évi költségvetését. A szükséglet 35 872 kor. 40 fillér. A hiány 17 668 kor. 60 fillér, amely összeget a házipénztár előlegezi a nyugdíjalapnak. A költségvetést elfogadták s a miniszterhez leendő felterjesztés végett bemutatják a törvényhatóságnak.

* **Halálozás.** Mély megilletődéssel értesülünk egy derék polgárnő és kiváló hitves és anya elhunytáról. **Sziládky** Ernő tekintélyes nagyváradi szabó iparos neje tegnap reggel elhunyt. Temetése holnap, szerdán délelőtt lesz a Szaniszló-utcai gyászházból. A család a következő gyászjelentést adta ki:

Sziládky Ernő a maga, valamint gyermekei: Imre, Hermin férj. Jankovits Ernőné és Anna, valamint édes anyja Killián Teréz és testvére Killián Teréz férjzett Környei Bélané, valamint számos más rokonok nevében is fájdalomtelt szívvel tudatják a szerető jó nő, illetve édesanya, anyós, gyermek, testvér és rokon Sziládky Ernőné szül. Killián Annának folyó hó 21-én reggel 9 órakor történt gyászos elhunytát. A megboldogult drága halott földi maradványai ugyan e hó 23-án d. e. 3/4 11 órakor fognak a róm. kath. egyház szertartása szerint Szaniszló-utcai házában beszenteltetni és az olasz-i temetőben örök nyugalomra tétetni. Az engesztelő szent miseáldozat ugyan e hó 24-én d. e. 10 órakor fog az olasz-i plebánia templomban az egek urának bemutatni. Mely végtisztességtételre az elhunyt rokonai és ösmerősei tisztelettel meghívottak. Nagyvárad, 1901. október 21. Béke hamvaira.

* **Városatyia választási előkészület.** 42 izraelita honpolgár gyűlt a múlt este össze a Lloyd-kávéház külön termében, hogy a városi képviselők lejárt mandátumait saját kebelükből betöltsék. Gyáros, pálinkafőző, szappanos, rövidáru kereskedő, szeszalok, marhakupeczek, turisták, táncztanítók és képviselőjelöltek mind mind agyonboldogítani kívánják tudásukkal és tanácsukkal a közköltővel amugy is félholtra boldogított városunkat. **Feldmann** Izidor volt a váradi képviselőjelöltek vezére. Elhatározták, hogy Tisza bukását kegyetlenül megbosszulják. Saját kebelükből csupa szabadelvű korifeusokat hoznak be városatyáknak. A jelölés egy kis galibát okozott, mert a váraljai 7 üres helyre mind a 42-en pályáznak. **Feldmann**, **Rosenzweig**, egyszóval mindegyik igen szépen beszélt a saját maga érdekében, sőt a mi legsajátságosabb, egyszerre beszéltek mindnyájan. Az érdekes zártkörű értekezlet azonban mégis eredménytelenül oszlott szét, mert ifj. **Moskovitsot** nem bírták annyira lelkesíteni, hogy az általános lelkesedés feltűzésére ingyen adjon spirituszt! —r—s.

Igazságszolgáltatás.

Elnapolt sajtótárgyalás. **Ady** Endre, a N. N. munkatársa a Nagyváradi Friss Ujságban már régebben erősen sértő cikket irt a nagyváradi lat. szert. káptalan ellen. A káptalan **Frankó** Endre ügyvédje által nyomtatvány útján elkövetett becsületsértés miatt feljelentést tett a kir. ügyészségnél **Ady** ellen. A kir. ügyész a vád képviselőtél átvette s mivel a vádlott beismerésben volt, közvetlenül főltárgyalásra kérte idéztetni. A tárgyalás tegnap lett volna megtartandó, de **Nagy** Ferencz kir. törvényszéki elnök, a tanács elnöke, tekintettel arra, hogy a vádlott orvosi bizonylattal mentette ki meg nem jelenését, a tárgyalást elnapolta.

Véres szerelmi dráma. A tegnapi nap folyamán tartotta a főltárgyalást a nagyváradi esküdtzéki bíróság **Millye** Gyula kir. táblabíró elnökelete alatt. Szavazó bírák voltak: **Fassie** Pál és **Grám** Sándor. Jegyző: **Kolb** Géza. Védő **Márkus** László.

A vádlott **Váradi** András jóra való parasztleány. Az Ujvilág kávéházban volt alkalmazva, mint kávé-slegé y, a hol beleszeretett egy szemrevaló tizennyolcz esztendőös nagyszalontai cselédleányba, aki ugyancsak ott szolgált. Hónapokon keresztül ostromolta szerelmével a leányt **Váradi** András, de a leánynak Nagyszalontán lakó szülei erősen elleneztek a viszonyt.

Időközben **Váradi** katonának is besorozták, ami még jobban elkésérfitté. Kért, könyörgött a leánynak, várja meg, amíg a katonaságtól kiszabadul, sőt kiment Szalontára a leány szüleihez is, de azok ismételen elutasították. Julius 16-án érkezett vissza Nagyváradra nagy szomoruan **Váradi** s a bánatában hozzáfogott inni. Félig ittasán indult azután a leány keresésére, akit 9 óra tájban meg is talált a kávéházi épület folyosójának a lépcsőjén. Dühösen kiáltott rá:

— Szeretsz-e, vagy nem?

A leány látva a legény izgatott állapotát, megjédt és futni kezdett a lépcsőkön. Alig tett azonban pár lépést, megbötött és elesett. Ez volt a szerencséje. Mert amikor futni kezdett, **Váradi** revolvert rántott és kétszer rálőtt. A golyók nem találták a leányt, de **Váradi** azt gondolta, hogy halálos sebet ejtett rajta. Maga ellen fordította tehát a fegyvert és jobb füle mellett föbe lötte magát. Súlyosan sebesülve szállították be a biharmegyei közkórházba. Kenéz Julcsának az ijedtségen kívül semmi baja nem történt.

Szándékos emberölés kísérletéért vont a felelősségre az esküdtbíróóság.

Az esküdték verdiktje bűnösnek mondta ki szándékos emberölés kísérletének büntetésben s tekintetbe véve ittas állapotát és büntetlen előéletét mint enyhítő körülményeket, egy év és 6 hónapi börtönrre ítélte; egy havi vizsgálati fogságának beszámításával. Az ítélet jogerős.

S P O R T.

Nagyváradi lóversenyek.

— II. nap. —

Kedvezőbb volt vasárnap az idő; kedvezőbb a hangulat is. Így aztán egy órára óriási tömeg sereglett ki a Bóné-kuti versenyterre s igazi élvezettel nézte a verseny lefolyását.

Nemcsak a közönség érdeklődése volt nagyobb, hanem egyttal érdekesebb volt a versenyprogram is. Több pont, több nevezés, nagyobb ambíció. Némelyik versenyben igazán szinte izgatottságig fokozták az érdeklődést a kitűnő lovak és lovasaik. Itt-ott derűs epizódok is fordultak elő; különösen a mezői gazdák versenyén volt nagy derűtség.

Részletes tudósításunk a következő:

I. Eladó sikverseny. 1000 korona. Távolság 1600 méter. Mint győztes könnyen nyerve Moderne futott be Transeval a nyeregben, Ladro és Manilla előtt.

Tot: 2:4—5:11.

II. Hadseregi akadályverseny. 1000 korona. Távolság 4000 méter. Első lett kanterben Jugurtha, lov. gróf **Stahremberg**. Második Martignan, harmadik Pajkós, lovagolta Nyiri.

Tot: 2:3—5:8.

III. Bárány Mannsberg Ernő emlékverseny. Kettős fogatok. Handicap. 1000 korona. Távolság 3753 méter. Első lett **Orosz György** százados fogata, ki 175 méter előnnyel indult, második **Kiss Ernő** 250, harmadik **Olasz Elemér** ur fogata. Azonban **Orosz** fogata diszkvalifikáltatott és így a díjat **Kiss Ernő** fogata nyerte el.

Tot: 2:5—5:15.

IV. Nagy akadályverseny. 2000 kor. Távolság 5000 méter. A nap legszebb, legérdekesebb futama. Az utolsó körben a három első közt alig fejhossz különbség. Elsőnek Krause által bravúrral lovagolt **Dreyfuss II.** jött be Artatlan és Fragile előtt.

Tot: 2:4—5:12.

V. Mezei gazdák versenye. 200 kor. Távolság 2500 méter. Szintén érdekes verseny. Első **Szabó Mihály** bihari gazda, második **Szentmiklósi** váradi gazda, harmadik **Lakatos** bihari gazda lova.

VI. Bihari gátverseny. 800 kor. Távolság 2400 méter. Első **Menyecske**, lov. **Tisza István** gróf, második **Svengali**.

Tot: 2:3—5:7.

VII. Iklódi gátverseny. 1000 kor. Távolság 2400 méter. Szép küzdelem után könnyen első **Búr**, lov. **Szemere**, Ragyogó és Aran előtt.

Tot: 2:5—5:15.

VIII. Vigaszverseny. 1000 korona. Távolság 1400 méter. Első lett **Diving-Bell**, lovagolta **Szemere**, második **Laevo**, harmadik **Gerle**.

Tot: 2:6—5:18.

IRODALOM.

Ébresztő. Ily czimmet jelent meg vasárnap első száma a nagyváradi szociálista hetilapnak, melynek megindulását már előre jeleztük. A folyóirat 1. számának komoly, minden éretlenkedéstől ment iránya biztat a reménytel, hogy a szociálista lap valóban a pártnak s nem egyeseknek érdekeit szolgálja s így még a szociálistikus mozgalmak helyes irányba terelésére is jótékony hatással lehet.

SZÍNHÁZ.

HETI MŰSOR.

Kedd: Ocskay brigadéros.
Szerda: Gascogne nemes.
Csütörtök: Eleven ördög.
Péntek: Coriolanus.
Szombat: Troubadour.
Vasárnap: Kintornás család.

Repülő balett Nagyváradon.

— A szüneti bizottság ülése.

Nagyvárad, okt. 21.

A balett még egyszerű formájában is csemege az inyenc színházbarát részére, hát még mikor arról van szó, hogy a repülő balettben gyönyörködjék. Repülő balettnek azért nevezik, mert a ballerínák itt igazán nem érintik picziny lábakkal a földet, hanem láthatatlan gépezetek segítségével a levegőben röpködnek, mint a mesebeli tündérek. Ezen ujdonság behozatala tárgyában tartott tegnap déli-

után 6 órakor ülést a szüneti bizottság, melyen jelen voltak:

Hoványi Géza dr. elnöke alatt **Mezey Mihály**, **Kunz Gusztáv**, **Várady Zsigmond** dr., **Farkas Izidor**, **Stark Gyula**, **Munk Béla** dr., **Beczky Lajos**, **Rimler Károly** és **Komlóssy József**.

Somogyi Károly igazgató előadta, hogy a repülő balett mindenütt a legnagyobb tetszés mellett működött s ő szeretné a 17 tagból álló társulatot 5 előadásra szerződtetni.

* **Hoványi Géza** dr. elnök melegen ajánlja az engedély megadását.

Várady Zsigmond dr. minthogy a színházat nem akarja az orfeum nivójára süllyeszteni, az engedély megadása ellen tiltakozik. A szüneti bizottság hat szóval kettő ellenében megadta az engedélyt.

Farkas Izidor szóvá teszi, hogy a közönség körében nagy az elégedetlenség a műsor ellen.

Somogyi Károly azzal védekezett, hogy a próbák folynak és a jövő hónapban egymásután fog színrekerülni: **San-Toy**, a **Pillangó kisasszony**, a **Modell**, stb.

Farkas Izidor azt ismét helyteleníti, ha az ujdonságok tömegesen kerülnek színre. Be kell osztani az ujdonságokat és lassanként fel-tálatni.

Végül még élénk eszmecsere folytatótt a bizottság a szüneten forgó szüneti kérdésekről, többek között a budapesti színházakban műsoron levő pikáns énekes darabokról.

Itt ugyan bajos azt foganatba venni a kék czeruzát, mert a szellős kosztümökön és pikáns helyzeteken nem lehet kék czeruzával segíteni. Es ennek az operettnek főérdekessége, magva: a pikantéria, ha azt kihagyják, marad a nagy semmi.

— Melyeken a sajtó is megbotránoznék — tódítja egy aggódó bizottsági tag.

— Igen — feleli **Farkas Izidor**.

— A sajtó megbotránozik és Somogyinak telt házi lesznek.

Ezzel az ülés véget ért és **Somogyi** szüneti igazgató megbízott a szükséges előkészületek megtételével.

Vasárnapi előadások. Vasárnap délután Goldfaden keleti operája, az elcsépett **Szulamith** került színre. A czimszerepet **Székely Anna** játszotta, kinek ismert szép éneke most sem maradt hatás nélkül. A **Pintér Imre** szerepét (**Absolon**) a karszemélyzet egyik tagja **Herold Ede** vette át, mivel **Pintér** rekedt volt. Annait konstatálnunk kell, hogy **Herold**nak szép bariton hangja van, mi különben az esti előadásban is kitűnt, de meglehetősen kellemetlen látvány az, ha valaki a szerepét nem tudja és mégis ő neveti át az előadást.

Este ifj. **Bokor József**nek a múlt szezonban nálunk is sikert aratott népszínművét, a **Kuruczfurfangot** adták. Az előadás általában nagyon vontatott volt. **Amon Margit** kedves **Bedőné** volt, kellemesen előadott kurucz dalait megisméltették; — de kár volt, hogy operettalakat csinált **Bedőné**ből. — **Bognár János** józsu **Bögözi**je sok derűtséget keltett. A gyertya-táncz, mely a darab egyik érdekességét képezi, nem sikerült olyan szépen, mint a tavalyi előadásokon. m. a.

Diákok a Coriolanus előadásán.

Somogyi igazgató programjához hiven megkezdte az ifjúsági előadások sorozatát. Pénteken a **Coriolanus** előadására **nyolczvan ingyen jegyet** bocsátott a főgimnázium, reál és polgári iskola igazgatóságának rendelkezésére a szegényebb sorsu tanuló ifjúság közt való szétosztás végett.

Ocskay brigadéros. Herczeg **Ferencz** pompás történelmi színműve ma kedden új szereposztással kerül színre, **Ocskay László**t ezuttal **Szarvasi** játssza, **Szörényi** századosot **Pintér Imre**, **Taricsot** Somogyi igazgató, **Papes** kvártélymestert pedig **Krasznay**, a többi szereplő marad.

Szivem. A népszínházban nagy sikert aratott **Szivem** című pompás vígjáték előadási jogát a Szigligeti-színház igazgatósága megsze-

rezte. A kitűnő vígjáték, mely a legérdekesebb ujdonságok közzé fog tartozni, még az ősz folyamán bemutatásra kerül színházunkban a vígjátéki személyzet elsőrendű tagjaival.

A repülő balett Nagyváradon. A Szigligeti-színház közönségére ritka művészi élvezet vár a héten. Somogyi igazgató meg-egyezésére jutott a világhírű francia repülő balett társasággal, mely a párisi világtárlás után tavaly Magyarországon tett művészi körutatót s óriási diadalokat aratott a vidék elsőkelő színpadjain. A repülő balett **e hó 26-án, szombaton kezd meg működését** színházunkban.

Szigligeti-Színház.

Folyószám 25.

Idénybérlet 23.

Nagyváradon, kedden, 1901. okt. 22-én

Ocskay brigadéros.

Történelmi színmű.

S Z E M E L Y E K :

Ocskay László, brigadéros	—	Szarvasi Sándor
Tisza Ilona	—	E. Kovács Mariska
Piber Vikárius	—	Bognár János
Ozorocei, udvarmester	—	Peterdy Sándor
Jávorka Adám	—	Pataky Béla
Dili, cigányleány	—	P. Szép Olga
A palóc	—	Bécezi Gyula
Szörényi százados-kapitány	—	Pintér Imre
Tarics, főhadnagy	—	Somogyi
Ocskay Sándor vezehadnagy	—	Erdélyi Miklós
Hamza, káplár	—	Füredi József
Königsseg gróf vértesskapitány	—	Deésy Alfréd

HELYARAK: Nagypáholy 7 frt. Földszinti és első emeleti páholy 6 frt. Másodemeleti páholy 4 forint. Zsolye 1 frt 50 kr. Kőrszék 1 frt 20 kr., Tamlászek 1 frt. Erkélyülés 1-ső sor 60 kr., közép 2-ik sor 50 kr., Erkélyülés oldal 2-ik sor 40 kr. II. emeleti zártsek 30 kr. Földszinti állóhely 50 kr., Diák és katonajegy a földszintre 30 kr. Karzati állóhely 20 kr. Egy színlap 10 kr.

Kezdeté fél 8 órakor, vége 10 óra után.

Jegyek előre válthatók d. e. 10-től 12 óráig, d. u. 3-tól 5-ig. Esti pénztárnyitás fél 7, vasár- és ünnepnapokon este 6 órakor.

Holnap szerdán, okt. 23-án

A gascognei nemes.

Regényes operette.

REGÉNY-CSARNOK.

A Polanieczki-család.

Irta: **Stenkiewicz Henrik.**

Régi dolog volt ez. Hajdan Polanieczki anyja huszezer rubelt adott kölcsön **Plawiczki**-nek, s betábláztatta ennek birtokára. Ma a fiu fölmondja a kölcsönt, mert egyrészt évek óta nem fizetik a kamatot, másrészt mint egy előkelő kereskedőház vezetője új vállalat küszöbén, az általa és társa által aláírt összegek reá eső részét fedezni kívánja. Megfogadta, hogy hajthatlan lesz. Pedig ez nem áll természetben, hanem ambíció helyezett abba, hogy keménynek lássék.

Szemeit a fiatal leány kedves alakjára függesztve, daczára a titkos rokoszenyek, a melyet benne keltett, újra és ismét újra mondogatta önmagában:

— Mindez igen jó és szép, de nekem szükségem van a pénzre.

— Ugy hallom, kisasszony, hogy ön gondoskodik mindenről. Hát annyira szereti ön a gazdálkodást?

— Nagyon szeretem **Krzemient**, — felelt egyszerűen a leány.

— Éa is szerettem, mikor itt jártam gyermekkoromban; de ma nem szeretnék itt

gazdálkodói. A falusi élet körülményei olyan nehezekké váltak!

— Igaz! Meg is kell tennünk mind azt, a mire ember képes.

— Azaz, hogy ön egyes egyedül megtesz mindent, a mi hatalmában áll.

— Csupán segíteni igyekszem atyámnak, a ki sokszor gyengélkedő.

— Bevallom, nem sokat értek a földműveléshez; azonban saját tapasztalataim és azok után ítélve, a mit uncos-untalan hallok, a nagy földbirtok előtt nincs jövő.

— Csak megsegít az Isten!

— Jó, jó! Csak hitelezőinek kifizetését ne bízzák reá!

Élénk pir futotta be Plawiczka kisasszony arcát: zavart hangtalanság uralkodott néhány pillanatig a szobában.

De Polaniecki biztatta önmagát: — Ha belefogtál, csak folytasd.

— Nem neheztel, ugyebár, ha elárulom látogatásom igazi célját? füzte tovább beszédét.

A leány felelet helyett reáemelte tekintetét s a beszédes szemek mintha azt mondanák: — Alig jöttél meg: látod, hogy halálosan fáradt vagyok, miért nem kimélsz meg ettől? Nem érzed, hogy a lovagiasság legelemibb szabálya ellen vétész, a midőn ily pillanatban szóba hozod ezt a tárgyat?

Majd hangosan szól:

— Tudom, hogy mi hozta ide... De nem várná talán holnapig, hogy apám előtt fejthesse ki kívánságát?

— A mint parancsolja; bocsásson meg tolokodásomért!

— A bocsánatot nekem kell kérnem. Mindenkinek jogában áll visszakövetelni azt, a mi megilleti. Különben is, hozzászóltam már az efféléhez... De ma szombat van, s faluhelyen oly sok teendő esik erre a mai napra! Aztán ha ilyesmi forog szóban, érte ugy-e? hogy szívesen távoztartom magamat tőle! Igaz, hogy gyakran tárgyalok a zsidó-uzsorásokkal, de őnt arra kérem, forduljon atyámhoz.

— Tehát hagyjuk holnapra — felelt Polaniecki.

— Megkínálhatom még egy csésze teával? — kérdezte Plawiczka kisasszony.

— Köszönöm, nem kérek! Jó éjszakát kisasszony! — Főállt az asztal mellől s a szabály ellenére, kezét nyújtotta a leány felé. A kis kéz csak egy rövidke pillanatig nyugodott tenyerében s a leány azonnal visszazökkent zarkózott magatartásába.

Az első fogadtatás barátságos modorát felváltotta a hideg, kimért udvariasság.

(Foly. köv.)

TAVIRATOK.

A pótválasztások.

Vág-Vecse, okt. 21. A pótválasztás Emmer Kornél szabadelvű és Horváth Dezső néppárti között 8 órakor megkezdődött. Választási elnök dr. Kostyál Miklós, helyettes elnök dr. Klobusiczky Károly. 9 órakor megkezdődött a szavazás és zavartalanul folyik. A pártok körülbelül egyenlően erőseknek látszanak. 10 óráig Emmer 98, Horváth 113 szavazatot kapott. (M. T. I.)

Vág-Vecse, október 21. (Saját tud. távir.) Este a szavazatok következőképpen oszlottak meg: Emmer 965, Horváth 890. A küzdelem igen erős, de bizonyos, hogy Emmer győzelmével fog végződni.

Mezőkövesd, október 21. (Saját tud. távir.) A pártok este a következőképpen állanak: *Brezovay* 857, *Kálmán* 362. Az eredményt éjjelfelé hirdetik ki.

Rémes gyilkosság.

Máramaros-Sziget, október 21. Máramarosvármegye sugatagi járásában Fehér-

falva községben e hó 19-én rémes gyilkosság történt. Lipcsei Petru molnár-mesternek haragosa volt Sztojku Gavrill, a ki egy időben a Lipcsei malmában volt alkalmazva és azután összeveszett gazdájával és halálos ellensége lett. Szombaton este Lipcsei künn állott a háza előtt, mikor arra haladt Sztojku. Odakiáltott neki: »Még mindig haragszol Gavrill?« »Már nem haragszom!« kiáltotta a régi haragos és ezzel nyugodtan leemelte válláról a magával hordott fegyvert és belelőtt Lipcseiibe. Az orvosi bonczolás konstatálta, hogy Sztojku fegyvere apró kavicscsal volt megtöltve és Lipcseiinek a beleit szaggatta szét a lövés, a mi rögtöni halált okozott. A csendőrök azonnal elfogták a gyilkost. (M. T. I.)

Öngyilkos kereskedőseged.

Arad, október 21. (Saját tud. távir.) *Bonn* Lajos kereskedőseged Panadon Péter lakótársától inggombját erőlyesen követelte, mivel észrevette, hogy barátja meg akarja tréfálni és hogy még kedélyesebbé tegye a dolgot, tréfából ráfogta barátjára revolverét s erős hangon rákiáltott: Péter add vissza, vagy lelélek! Ebben a pillanatban dörrenés reszkettette meg a léget és Panadon sikoltozva rohant ki a szobából. *Bonn* azt hitte izgatottságában, hogy halálra sebezte testi lelki jóbarátját és önmaga ellen fordította fegyverét, szíven lötte magát. Szörnyet halt. Panadonnak az ijedtségen kívül más baja nem történt. A vizsgálat az ügyben elrendeltetett.

A Times Körber beszédéről.

London, okt. 21. Körber miniszterelnök legutóbbi beszédével foglalkozva, a Times a következőket írja: Erdekklóddással és szimpatiaival kísérjük Ausztria-Magyarország ügyes és hazafias államférfiainak fáradozásait, hogy a birodalmat egyidejűleg kivezessék a pénzügyi és a politikai nehézségekből. Nem feledjük, hogy Ausztria egykori szövetségstársunk volt, melylyel csak ritkán kerültünk konfliktusba s melytől sehol a világon vitális kérdésekben ellentétek nem választanak el. Ferencz József császár és király ő Felségének személyes értékét sehol oly nagyra nem tartják, mint Angliában és régi barátságúknak nem szabad megrendülnie ama rágalmak által, melyeket bizonyos lapok Anglia politikája és hadserege ellen terjesztenek. (M. T. I.)

Az erdélyi ev. ref. egyház deficitje.

Nagy-Enyed, okt. 21. Nagy-Enyedről írják a Magyar Távirati Irodának, hogy az erdélyi ev. ref. egyházkerület jövő évi költségvetése újabb átdolgozásában 23.000 korona hiányt mutat.

A búr háború.

London, okt. 21. A Reuter-ügynökség jelenti Pretóriából tegnaptól: Kanadai csapatok pénteken éjjel Balmoraltól északnyugatra 16 mértföldnyire megleptek egy búr táborát. A csapatok közeledtére az ellenség elmenekült és három halottat hagyott hátra. Négy embert elfogtak, számos marhát, élelmiszert és lőszerrel zsákmányul ejtettek. A kanadai csapat öt embert veszített.

Johannesburg, okt. 21. Egy Levis nevű embert hétfőn Potchestroomban két

katona meggyilkolásában való részvétel miatt halálra ítélték és agyonlöttek. A vád szerint a két katonát július havában Frederikstaadban gyilkolták meg, miután megadták magukat. (M. T. I.)

Zilahi Béla meghalt.

Budapest, okt. 21. (Saját tud. távir.) *Zilahi* Béla a mai nap folyamán meghalt. A fiatal ujságíró, ki jeles oszlopos tagja volt a székesfővárosi ujságírói gárdának, *Abbáziában* volt jelenleg egészségének helyreállítása végett, a hol hirtelen érte utól a halál. — A meghalt fia volt *Zilahi* Simonnak.

A szatmári színház válsága.

Szatmár, október 21. A szatmári színház ügye, alighogy a szezon október 1-én megkezdődött, már is válságos viszonyok közé került. Csóka Sándor színházigazgató ugyanis, akinek a múlt évi szezonja is, de különösen a nyári idény nagyon rosszul sikerült, leköszönt az igazgatóságról és a társulatot a kiválóbb tagokból alakult öt tagú bizottság igazgatja. A közönség pedig egyáltalán nem pártolja a színházat és a színházi bizottság sem törődik a dolgokkal. A közönség közönye illetőleg visszahuzódása avval magyarázható, hogy már évek óta nincsenek megelégedve a színházi bizottság önkényes működésével. (M. T. I.)

A bulgáriai gyilkosság.

Szófia, okt. 21. Az itteni rendőrség tudomást nyert egy idemenekült pópa kijelentéséről, mely szerint a rablók, a kik Miss Ellen Stonet hatalmukba ejtették, ismert bulgár emberek. Gickinson amerikai konzul meghosszabbított itt tartózkodását úgy magyarázták, hogy az irányadó körök annak dacára, hogy a banda török területen tartózkodik, gyanúkokat találtak a macedon bizottságra nézve. (M. T. I.)

KOZGAZDASAG.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A Tiszántúli eredeti távirata. —

Határidők.

	Budapest, okt. 21.
Buza októberre	7.84
Buza áprilisra	8.80
Tengeri	5.14
Rozs okt.	6.69
Zab ápr.	6.98
Káposzta, reppozs, aug.	—

Értéktőzsde

	Budapest, okt. 21.
Osztrák hitel	625.50
Magyar hitel	629.50
Allamvasut	624.50
Rimamurányi	416
Magyar jelzálog	433
Salgótarjáni	—
Wagon-kölcsön	—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1901. okt. 21-én.

Magyar aranyjáradék 4%	118.60
Magyar koronajáradék	92.75
Magyar vasúti kölcsön aranyban 4 1/2%	121.25
Magyar vasúti kölcsön ezüstben 2 1/2%	100.25
Magyar keleti vasúti államkötvény 1876-ból	119.
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	92.70
— mértéki jog megváltási kötvény	99.75

Horváth-szlavónföldterhermentési kötvény	98.50
Magyar nyereség-sorsjegy-kölcsön	177.50
Tiszszabályozás szegeci sorsjegyek kölcsön	144.—
Osztrák járadék papírok	98.20
Osztrák járadék ezüstben	98.05
Osztrák járadék aranyban	118.90
Osztrák korona járadék	95.10
Osztrák államsorsjegyek	138.50
Osztrák magyar bank részvény	16.30
Magyar hitelbank részvény	629.50
Osztrák hitelintézet részvény	614.50
Párisi vista	—
20 frankos arany (Napoleonár)	19.01
Németbirodalmi márka	—
London vista	—
20 márkás arany	28.45

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Elite táncztanfolyam.

Tisztelettel értesitem a n. é. közönséget hogy a

táncztanítást

folyó évi október hó 24-én Zöldfa-
utca 34. számú háznál, kellő tágas he-
ységben megkezdem.

Tanítási rendszerem:

Berlinben elsajátított Aesthetikai testkép-
zés u. m.: *Plier* (térdhajlás), *Tendre* (nyújtás),
Eleve (emelkedés), *Abaisser* (ereszkedés), *Leve*
(felemelés), *Raïsser* (keresztelés), *Fumer* (for-
dulás), *Degager* (testsúly átvitel, csipő hajlás),
Sauter (szökdelni), *Blondir* (ugrás), *Batte-
ment* (lendítő mozdulat), *Rondis de jambe*
(lábkörzés), *Port de bras Révérencés* (bók).*Lépések:* Pas allé (járó lépés), Pas elevés
(emelt lépés), Pas marché elevés (emelt menő
lépés), Pas amboite, Pas coupé, Temp Leve
Changement de pied, Echappé, Azsamblé, Jeté,Pas de menuet, Balancé de menuet, Pas de
Bouré, Pas de Basque, Pass glissé, Pas Balotté,
Pas de Zephir, Temp de sissonne, Temp de
sisonne simple, Temp de sisonne doublé, Temp
de sisonne relevé.

Tánczok:

Menuet da la cour, Menuet á lá rein,
Menuet Gavatte, Gavatte Luigi XV., Gavotta
Quadrilla, Gavatte valzer, Quadrilla á la cour,
Les verietés Parisienne, Walzer Roston Luigi
XV., La carine, Trotsköpfchen Chashucka, Ta-
rantella, La polonaise, Baston americain, Hó-
fehérke, Mazur Noblesse, Graziana, Polka la
szaeson, Pasde quatra, Pas de Patineurs, Fátyol
táncz, Bohém táncz, Menuet Walzer, SpanyolWalzer (turado), Wasinton past, Magyar szóló,
Magyar Palotás, Körmagyar stb.Tanítási idő gyermekeknek 5—7 óráig d.
u. Felnőtteknek 8—10 óráig este. Iskolás gyer-
mekek más napokon 7—9 óráig.Tandíj 2 havi idényre 10 forint. Haladók-
nak 7 forint. Védnökség alatti gyerekek 12
forint, haladók 8 forint.Beiratkozni lehet **Nagy-Körös-utca
22. szám alatt és a Zöldfa-utca 34.
szám,** Wall.rstein ur butorkereskedésében.

Kiváló tisztelettel:

Sára Miklós,az Orsolya-zárda és az ev. ref. új leány-inter-
nátus állandó táncztanítója.Van szerencsénk a n. érdemű közönség szives tudomására adni, hogy
az alant jegyzett cikkek árait mélyen leszállítottuk és

teljesen kiárúsítjuk

u. m. Szines selyem kelmék, nyári női ruha szövetek, mosó zefir, batiszt, angol
vászon és fehér batisztok.

Szövött áru kcsztyük, gyermek- és fiu tricó ing, nadrág, netz ingek.

Tennis flanell és satin ingek, övek, sapkák és egyéb
idény cikkek.*Az összes raktáron levő napernyőket, blousokat
és női fűzőket***minden elfogadható árban eladjuk.**

Tisztelettel

Kunz József és társa cég,

146-92-0

Nagyvárad, Szt. László-tér.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA R. T.

Nagyvárad, Apáca-utca 3. szám.

Művek,

folyóiratok, hírlapok,
vonalzatok,
gazdasági nyomtatványok,
egyházi, községi
és egyéb
hivatalos nyomtatványok,
körlevelek,
levélborítékok.

Elvállal és készít:

izléses kivitelben
mindennemű**nyomdai munkákat**
jutányos árak mellett.

Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Levélfek,

számlák, falragaszok,
báli meghívók,
tánczrendek, étlapok,
naptárak,
palaczkfeliratok,
névjegyek,
gyászlapok
stb. a nyomdai szakba
vágó nyomtatványok
készítése.**A lat. és gör. szert. kath. egyházmegyei nyomtatványok**

raktára.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.